

ชีวิตและงานเขียน: มายาภาพของภาพชีวิต

Life and Composition: Illustration of Lives

..... นันทิดา จงมีสุข

..... อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์

..... สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

..... E-mail: nanthidajon@pim.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอชีวิตและงานเขียนของนักประพันธ์เอกของโลก เพื่อวิเคราะห์แนวคิดหลักอันเป็นคุณค่าหรือสาระที่ปรากฏในงานเขียนนั้น พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าวรรณกรรมอันเป็นต้นแบบการแห่งโลกเหล่านี้ล้วนแสดงแก่นแท้ในการดำรงชีวิต หรือแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของนักเขียนและผู้คนมากมายที่ผันผ่านเข้ามาในชีวิตของเขา การศึกษาวิเคราะห์นี้มุ่งเชิดชูคุณค่าและเน้นย้ำสาระที่ปรากฏในงานเขียนให้เด่นชัดขึ้น

คำสำคัญ: งานเขียน/บทประพันธ์/วรรณกรรม แก่นเรื่อง/แนวคิดหลัก/สาระ ภาพมายา ภาพชีวิต

Abstract

This article aims to present lives and works of the world's famous authors in order to comprehensively analyze the main ideas illustrated in their works in order to show how literature could be valued as the gift of the world. In addition, it also portrays the lives of the authors in certain perspectives including people posing influences on their lives as well. Hence, this study would provide a proper highlight to the core value and the main ideas of the works.

Keywords: Composition, Theme, Illustration, Lives

บทนำ

ในวงวิชาการวรรณกรรมนั้นมีหลายแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจคือ แนวทางปฏิฐานนิยม ซึ่งมีมุมมองว่าวรรณกรรมเป็นภาพจำลองของชีวิตมนุษย์ อันเปี่ยมไปด้วยความงดงาม มีสาระ และคุณค่า โดยการศึกษาวรรณกรรมตามแนวทางนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาปัจจัยภายนอกตัวบทวรรณกรรม กล่าวคือ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับผู้เขียนและบริบททางสังคมของผู้เขียน (นพพร ประชากุล และชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์, 2540: 27-43)

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับที่ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้กล่าวไว้ว่า นักประพันธ์เอกของโลกหลายคนนั้น งานเขียนของเขามักแยกไม่ออกจากชีวิตจริงของตนเอง เขาจะเขียนแต่เฉพาะเรื่องที่ตนเองรู้และมีประสบการณ์โดยตรง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วการใช้ชีวิตกับการเขียนหนังสือจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2540: 51)

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นดังกล่าว บทความนี้จะมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับผู้เขียน โดยจะแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมมักจะเป็นภาพสะท้อนชีวิต ประสบการณ์ในชีวิต และทัศนคติของผู้เขียน ผ่านการศึกษางานเขียนของ เออร์เนสต์ เฮมิงเวย์, อองตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี, ริชาร์ด บาค, กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ และฟรานซ์ คาฟคา

เนื้อหา

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้แสดงปาฐกถาในหัวข้อ “การเขียนหนังสือในฐานะการแสดงออกทางจิตวิญญาณ” ไว้ มีใจความตอนหนึ่งว่า

“การเขียนหนังสือและการอ่านหนังสือเป็นความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการยกระดับหรือการแตกสลายทางจิตวิญญาณของคนในสังคม กำเนิดของการเขียนหนังสือเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการ

แสวงหาทางปัญญา และการแสวงหาทางปัญญาที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการแสวงหาทางจิตวิญญาณ

นักเขียนบางคนเขียนแทนเพื่อนมนุษย์ที่ไม่มีปากเสียง ... บางคนเขียนถึงมิติของชีวิตที่โลกหลงลืม บ้างใช้เรื่องราวของความจริงเฉพาะส่วนนำพาผู้อ่านไปสู่ความเข้าใจความจริงสูงสุดของการเกิดมาเป็นคน แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ผลงานของท่านเหล่านี้ต่างมีส่วนเชิญชวนให้มนุษย์ชาติสละทิ้งจิตใจที่หยาบกระด้าง และเห็นแก่ตัวมาสู่จิตวิญญาณที่ละเอียดอ่อน

ผู้ที่เติบโตมากับวรรณกรรมที่เชิดชูคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ หรือวรรณกรรมที่มุ่งสืบทอดทางจิตวิญญาณ การใช้ชีวิตอย่างมักง่าย เอาแต่ได้ และโง่เขลาเบาปัญญาหรือปราศจากมโนธรรมสำนึกคงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากเต็มที”

(เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, ปาฐกถา)

งานเขียนหลายชิ้นของ เออร์เนสต์ เฮมิงเวย์ แสดงให้เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ในอันที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคอย่างกล้าหาญเด็ดเดี่ยว เมื่อเราหวนคิดถึงซานติเอโก ประมงเฒ่าชาวคิวบา ตัวละครในเรื่อง **The Old Man And the Sea** หรือ **เฒ่าผจญทะเล** ของ เออร์เนสต์ เฮมิงเวย์ เราก็จะระลึกถึงอมตวาจาที่ว่า “มนุษย์นั้นถูกทำลายได้ แต่แพ้ไม่ได้”

นวนิยายขนาดสั้นเล่มนี้มีการเดินเรื่องง่าย ๆ ตามแบบฉบับเฮมิงเวย์ เล่าเรื่องเกี่ยวกับซานติเอโก ประมงเฒ่าผู้นี้หาปลาไม่ได้ติดต่อกันเป็นเวลาเกือบสามเดือน แต่ยังคงมีความเชื่อมั่นในตนเองเต็มเปี่ยมฝีมือในการตกปลาของซานติเอโกไม่มีใครในโลกมองเห็น กระนั้นก็ตามเมื่อเขาออกหาปลาตามลำพังด้วยเรือเล็กในวันหนึ่ง เขาก็ได้ต่อกรกับปลาตัวใหญ่ที่สุดในชีวิต ปลาที่สามารถปลิดชีวิตของเขาให้ปลิวไปกับกระแสน้ำได้ทุกเมื่อ แต่ซานติเอโกก็ต่อสู้อย่างทรหดอดทนและเด็ดเดี่ยว เมื่อปลาที่ติดเบ็ดลากเขาไปสามวันสามคืน เขาก็ไม่ยอมแพ้จนแล้วจนรอด

ในขณะที่เดียวกันวิญญาณเสรีของ โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล ในเรื่อง **Jonathan Livingston Seagull** ของ ริชาร์ด บาค ก็กระตุ้นเร้าจิตวิญญาณที่ไฝ่ฝันถึงเสรีภาพของคนหนุ่มสาวมาทุกยุคทุกสมัย วิญญาณเสรีของนางนวลโจนาทานนั้นเป็นจิตวิญญาณที่ก่อปรด้วยเหตุและผล พร้อมกบฏต่อโชครวนใดๆ ที่ขัดขวางการก้าวไปสู่โลกที่ดีกว่า แสดงออกด้วยจิตสำนึกที่มุ่งมั่นฝึกฝนตนเองอย่างทุ่มเทและต่อเนื่อง (โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล, 2546: คำนำสำนักพิมพ์)

ดังที่เราจะเห็นได้ว่านางนวลโจนาทานไม่ยอมเป็นเพียงแค่นางนวลธรรมดาที่บินโฉบไปมาเหนือน้ำเพื่อจับปลากินไปวันๆ เท่านั้น แต่กลับมุ่งมั่นที่จะฝึกบินให้สูงและเร็วที่สุด ทั้งยังฝึกบินผาดโผนอีกด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อท้าทายขีดความสามารถของตนเอง และแม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้ตนเองเป็น “ตัวหัวเน่า” ที่ถูกขับออกจากฝูง ก็มิได้ทำให้นางนวลโจนาทานเลิกล้มความเพียรพยายามที่จะฝึกฝนอย่างทุ่มเทต่อไป

ในส่วนของ ริชาร์ด บาค ซึ่งเป็นผู้เขียนนั้นก็ได้สะท้อนความเป็น โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล ที่มีอยู่ในตัวเขาออกมาสู่งานเขียนเรื่องนี้หลายประการ ดังที่เราจะเห็นได้ว่า โดยส่วนตัวนั้น ริชาร์ด บาค ประสบความสำเร็จในการทำงานมาหลายครั้ง เปลี่ยนงานบ่อย แต่ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ โชคชะตาทำให้ประสบความสำเร็จในที่สุด เมื่อวรรณกรรมเรื่อง โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล (Jonathan Livingston Seagull) ของเขานั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้เขามีชื่อเสียงและสามารถขายลิขสิทธิ์ในการตีพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมเรื่องนี้ได้เป็นเงินจำนวนมาก ไม่ต่างกับที่ นางนวล โจนาทาน ลิฟวิงสตัน ก็ประสบกับความล้มเหลวหลายต่อหลายครั้งกว่าที่จะประสบความสำเร็จในที่สุด

นอกจากนี้ ประสบการณ์ในชีวิตของริชาร์ดยังปรากฏเด่นชัดในวรรณกรรมเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จาก

การที่เขานำประสบการณ์ของตนเองในการเป็นนักบิน มาใช้ถ่ายทอดการบรรยายภาพในมุมต่างๆ ตามสายตาของ นางนวลโจนาทาน ลิฟวิงสตัน ในขณะที่ฝึกบินในรูปแบบต่างๆ

เราจะเห็นได้ว่าในขณะที่งานเขียนเหล่านั้น มุ่งยกระดับจิตวิญญาณ สร้างสำนึกขบถ และกระตุ้นให้ค้นหาความหมายของชีวิต ผู้เขียนเองก็เปรียบเหมือนเทียนที่หลอมตัวเองเพื่อให้แสงสว่างแก่ผู้อื่น นับหมื่นแสน ชีวิตที่ดูเหมือนมีสีสันมากมายของเฮมิงเวย์นั้น จริงๆ แล้วเป็นชีวิตขบถซึ่งพยายามดิ้นรนไปสู่แก่นแท้ของชีวิต ฉะนั้นจึงเป็นชีวิตที่หมกมุ่นครุ่นคิดและเงิบเหงา

“เขาเติบโตมาในครอบครัวชนชั้นกลางที่โอ๊กปาร์ก ซานเมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ พ่อเป็นหมอที่ลึกลับๆ แล้วมีความอ่อนแอทางจิตใจ แม้เป็นคนเข้มงวดและเคร่งครัดในจารีตประเพณีแบบผู้ดีวิกลจริต สภาพครอบครัวเช่นนี้ทำให้เฮมิงเวย์รังเกียจวิถีชีวิตชนชั้นกลางในสมัยนั้น รังเกียจระเบียบแบบแผนของผู้ดี รังเกียจชีวิตที่อยู่ในกรอบและคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์

การได้ออกไปสัมผัสชีวิตในชนบทแต่เยาว์วัยทำให้เขาได้เห็นความทุกข์ยากของผู้คน โดยเฉพาะชาวอเมริกันอินเดียซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบ้านพักตากอากาศของครอบครัวในรัฐมิชิแกน ทำให้เขาเริ่มตั้งคำถามว่า เหตุใดชีวิตจึงเต็มไปด้วยความทุกข์และความโศกเศร้าที่ไร้เหตุผล และเมื่อความคิดตกผลึกถึงที่สุดก็สะท้อนออกมาในงานของเขาว่า ในเมื่อชีวิตมีแต่ความทุกข์อันไร้แก่นสาร หนทางที่จะอยู่รอดและหาความหมายจากมันได้ก็คือ การเผชิญหน้าอย่างกล้าหาญและการต่อสู้นั้นมีคุณค่าในตัวเอง แม้ว่าจะต้องต่อกรกับมันอย่างโดดเดี่ยวตามลำพังก็ตาม”

(เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2540: 56)

งานของเฮมิงเวย์นั้นบอกเล่าเรื่องราวของทหารที่อยู่ในแนวหน้า สะท้อนภาพของผู้ที่ดิ้นรนระหว่างความเป็นกับความตาย (A Farewell to Arms)

นักสู้วัฏระทิงผู้แว่นชีวิตไว้บนเส้นด้าย (The Sun Also Rises) คนล่าสัตว์และคนหาปลาซึ่งวิกรรรมอันยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของเขานั้นไม่มีใครจดจำหรือให้ความสนใจ (The Old Man And the Sea) เอมิงเวย์บอกเล่าเรื่องราวเหล่านั้นอย่างคมชัด ไร้ใจชวนติดตาม จนผู้อ่านส่วนใหญ่ติดตามติดตาตรึงใจอยู่กับสนามชีวิตกลางแจ้งเหล่านั้น

ทั้งนี้ ปฏิเสธมิได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานเขียนของเอมิงเวย์สมจริงและดึงดูดจิตใจของผู้อ่านได้อย่างมีพลังก็คือ เขานำประสบการณ์จากการผจญภัยในชีวิตของเขามาถ่ายทอดไว้ในงานเขียน ดังที่ว่า “เอมิงเวย์ชอบการผจญภัย ชอบธรรมชาติ และชีวิตกลางแจ้ง ข้อเขียนจึงเป็นภาพในด้านเหล่านี้ ... เขาเป็นนักเขียนที่ยึดความจริงและประสบการณ์ มิใช่หลีกเลี่ยงความจริงพบเห็นเป็นอย่างไรก็ถ่ายทอดออกมาอย่างนั้น ทหารถูกยิงโซกเลือด ม้าถูกขว้างติดเป็นแผลเหวอะ ฉลามโดนลูกฉมวกเลือดทะลักออกมาเต็มทะเล เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เอมิงเวย์พรรณนาอย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยสำนวนของตัวเอง” (พิมาน แจ่มจรัส, 2546: 33)

สังขรณ์ต่าง ๆ ที่เอมิงเวย์นำเสนอในวรรณกรรมของเขานั้น ล้วนแต่พิสูจน์ให้ประจักษ์ด้วยการกระทำของเขา ดังเช่นในสมรภูมิสงครามโลกครั้งที่ 1 เขาถูกกระหน่ำด้วยปืนครกพร้อม ๆ กับทหารกลุ่มหนึ่ง เขาถูกสะเก็ดปืนครกเข้าที่ขาหนีบซ้ายบร้อยขึ้น แต่ก็สู้สุดสำหรับแบกทหารที่บาดเจ็บไปยังสถานพยาบาล ระหว่างทางเขาถูกยิงด้วยปืนกลเข้าที่ขาอีกสองหน แต่ก็กัดฟันแบกเพื่อนไปยังจุดหมายปลายทางจนสำเร็จ ดังนั้นเมื่อเอมิงเวย์ กล่าวไว้ว่า “มนุษย์นั้นถูกทำลายได้ แต่แพ้ไม่ได้” ใน The Old Man And the Sea จึงเป็นถ้อยคำที่มีพลังอย่างที่สุด ทั้งนี้เพราะเขาได้พิสูจน์สังขรณ์ดังกล่าวมาแล้วด้วยตนเอง

เอมิงเวย์ยังได้นำประสบการณ์ของการเป็นทหารในแนวหน้าซึ่งเขามีส่วนร่วมด้วยในสงครามครั้งนี้มาถ่ายทอดในงานเขียนของเขา ดังที่ว่า “เอมิงเวย์

นำเหตุการณ์ครั้งนี้ไปบรรยายซ้ำแล้วซ้ำอีก พรรณนาถึงการบาดเจ็บของ เฟรเดอริก เฮนรี่ ใน A Farewell to Arms ไว้ใกล้เคียงความจริงมาก” (พิมาน แจ่มจรัส, 2546: 95)

นอกจากนี้ เอมิงเวย์ยังได้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างเขากับแอ็กเนส ฟอน คูโรว์สกี พยาบาลสาวซึ่งเป็นหญิงคนรักของเขาขณะประจำการในสงครามครั้งนี้ไว้ในงานเขียนหลายเรื่อง รวมทั้ง A Farewell to Arms ด้วย ดังที่ว่า “เอมิงเวย์นำเรื่องราวระหว่างเขากับแอ็กเนสมาเขียนไว้ในนวนิยายหลายเรื่อง โดยเฉพาะฉากรักในโรงพยาบาลมิลานระหว่าง แคธริน บาร์กลีย์ กับ ร้อยโทเฟรเดอริก เฮนรี่ ใน A Farewell to Arms” (พิมาน แจ่มจรัส, 2546: 121) โดยสะท้อนภาพของแอ็กเนสไว้ในตัวละครที่ชื่อ แคธริน บาร์กลีย์

ประสบการณ์ของเอมิงเวย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องราวการผจญภัยต่าง ๆ ในชีวิต มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรคงานเขียนของเขา ประกอบกับเอมิงเวย์เป็นนักผจญภัยที่ยิ่งใหญ่ ส่งผลให้ตลอดชีวิตที่ผ่านมาเอมิงเวย์ใช้ร่างกายอย่างหนักในการโลดแล่นผจญภัย เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์มาใช้ในการเขียนของเขา

ต่อมาเขาประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกถึงสองครั้งติดต่อกัน เขาได้รับบาดเจ็บสาหัสและไม่เคยฟื้นตัวดังเดิม ความทรุดโทรมทางกายดังกล่าวเกี่ยวพันโดยตรงกับความสามารถในการเขียนงานของเขา และในวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1961 เอมิงเวย์ก็ใช้ชีวิตของเขาอย่างถ้อยคำที่ว่า “เมื่อคนเราสูญเสียแก่นแท้แห่งการดำรงอยู่ของตัวเอง เขาก็เหมือนตายไปแล้ว” ดังที่เคยกล่าวไว้ในเรื่องสั้นชื่อ ‘The Undeclared’ ” (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2540: 70) ด้วยการจบชีวิตของตัวเอง เพราะสำหรับเขานั้นเมื่อสูญเสียแก่นแท้แห่งการดำรงอยู่ไป

นั่นคือ นอกจากเฮมิงเวย์จะได้นำชีวิตและประสบการณ์ในชีวิตมาเขียนในงานเขียนแล้ว เขายังได้สะท้อนทัศนคติในการดำเนินชีวิตของตนเองไว้ในงานเขียนบางเรื่องอีกด้วย

นักเขียนอีกคนที่ประสบการณ์ชีวิตมีส่วนสำคัญต่องานเขียนของเขาเป็นอย่างยิ่งก็คือ **องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี** ผู้แต่งเรื่อง **Le Petit Prince** หรือ **เจ้าชายน้อย** เมื่อองตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว เขาตั้งใจศึกษาต่อเตรียมทหารอยู่ที่โรงเรียนแซงต์หลุยส์ในกรุงปารีสแต่สอบเข้าไม่ได้ เพราะไม่ยอมทำเรียงความเรื่อง “ความรู้สึกของทหารที่กลับจากสงคราม” ด้วยเหตุผลว่า ไม่สามารถบรรยายความรู้สึกอันไม่เคยประสบนั้นได้ (องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก) นับว่าเป็นความสัตย์ซื่อและความเคารพสูงสุดที่มีต่องานเขียนของตนเอง

“นับจากจุดนั้น องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี ได้หันเหชีวิตมาบรรณาธิการทหารเป็นนักบินอยู่ที่เมืองสตราสบูร์กและฝึกหัดบินจนได้รับใบอนุญาตเป็นนักบินอาชีพ เริ่มทำงานที่เมืองตูลุส เป็นนักบินประจำเส้นทางตูลุส-กาซาบลังกา แล้วต่อมาถูกส่งไปเป็นหัวหน้าหน่วยประจำสถานีบินที่กาปจูบีในแอฟริกา ณ ที่นี้เอง องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี ได้ตระหนักว่า อาณาจักรของมนุษย์เราน้อยอยู่ในใจของเราแต่ละคนนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องด้วยเรามีชีวิตอยู่ในวงสังคมที่จำกัด มีเพียงเพื่อนนักบินด้วยกันไม่กี่คน ซึ่งนานๆ จะบินผ่านมา และมีผู้บังคับการป้อมที่มาย่ำเย้ยเย้นเป็นครั้งคราว นอกจากนั้นก็มีแต่ทะเลทรายสุดลูกหูลูกตา...” (องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก)

ประสบการณ์ชีวิตในช่วงนี้ขององตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี มีผลอย่างมากต่อการรังสรรค์วรรณกรรมเอกของโลก เรื่องเจ้าชายน้อย ดังที่เราจะเห็นได้จากฉากที่สำคัญที่สุดในเรื่องเจ้าชายน้อยคือทะเลทรายอันกว้างไกล เช่นเดียวกับภูมิทัศน์บริเวณที่ตั้งของ

สถานีบินที่กาปจูบีในแอฟริกา ซึ่งเขาทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยประจำสถานี ตัวละครสำคัญในเรื่องเจ้าชายน้อยก็เป็นนักบิน (นักบินที่เครื่องยนต์ขัดข้องต้องลงจอดกลางทะเลทรายจนมาเจอกับเจ้าชายน้อย) เช่นเดียวกับเขาต่างๆ เหล่านี้ เป็นต้น

ความเป็นมาของเรื่องเจ้าชายน้อยก็คือ “เขาเขียนเรื่องนี้ขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะที่ประเทศฝรั่งเศสบ้านเกิดถูกยึดครองโดยกองทัพนาซีเยอรมัน และขณะที่เขาต้องลี้ภัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ท่ามกลางความคับข้องทุกข์เขารู้สึกว่าทั้งจากโรคภัยที่คุกคาม จากความอึดอัดที่พันธมิตรอเมริกันยังมิได้สนับสนุนสมรภูมิยุโรปอย่างพอเพียงจากความแตกแยกของเพื่อนร่วมชาติพลัดถิ่น และจากความห่วงกังวลถึงญาติมิตรในบ้านเกิดเมืองนอน “เจ้าชายน้อย” เป็นเครื่องบรรเทาความบอบช้ำของเขา และเป็นความหวังอันเรืองรองของผู้คนที่ท่ามกลางห้วงมืดแห่งสงครามในเวลานั้น ต่อมาโลกก็ประจักษ์ว่า “เจ้าชายน้อย” เป็นดั่งบรรณาการแห่งโลกนี้ที่ปรากฏท่ามกลางแรงกดดันเคียวกราว เพื่อจรรโลงโลกให้คืนสู่สมดุลอีกครั้งหนึ่ง” (องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก)

เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เจ้าชายน้อยเกิดจิตใจกับดอกกุหลาบซึ่งเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวของตน จึงออกเดินทางไปยังดวงดาวต่างๆ แสวงหาเพื่อนจากที่อื่นๆ เขาได้พบปะผู้คนมากมาย ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวทำให้เขาได้พบกับความหมายของสิ่งที่ตนเองค้นหา

เจ้าชายน้อยเดินทางไปยังดาวต่างๆ ได้พบพระราชชายา นักธุรกิจ คนจุดโคม นักภูมิศาสตร์ ฯลฯ แต่ละคนล้วนหมกมุ่นกับงานหรือความคิดของตนเพื่อหนีสภาพความเป็นจริง ซึ่งตนเองไม่ยอมรับ ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้ชัดว่าสิ่งที่ตนประสงค์คืออะไร ต่อเมื่อเจ้าชายน้อยพบสุนัขจิ้งจอกในทะเลทรายนั้นแหละ เขาจึงได้ตระหนักว่าความจริงแห่งชีวิตนั่นคือ “ชีวิตต้องการความรัก ความรักเป็นน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตให้

ยีนยง เป็นสายน้ำที่ไม่มีวันเหือดแห้ง เปรียบเสมือนน้ำที่ซึมอยู่ใต้ผิวทราย และความรักนั้นเป็นเรื่องของหัวใจ เป็นเรื่องของความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนรัก” (องตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก)

แก่นเรื่องหรือสารัตถะที่สำคัญที่สุดของเรื่องนี้ก็คือ “เราจะมองเห็นแจ่มชัดด้วยหัวใจเท่านั้น สิ่งสำคัญนั้นไม่อาจเห็นได้ด้วยดวงตา” (องตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี, 2546: 100) เหมือนดังที่เจ้าชายน้อยตระหนักว่าดอกกุหลาบมีความสำคัญต่อตนเองมากเพียงใด ก็เมื่อรู้ตัวว่าตนเองมีความคิดถึง ห่วงใยและเป็นกังวลต่อดอกกุหลาบของตนมาก และไม่ว่าเขาจะจากดอกกุหลาบมาไกลแค่ไหน หรือนานเพียงใดก็ตาม ความรักความผูกพันก็ยังคงอยู่เสมอ

นอกจากนี้ สารัตถะที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ปรากฏในเรื่องเจ้าชายน้อยก็คือ เวลาที่เราเสียไปให้แกสิ่งที่เรารัก จะทำให้สิ่งนั้นมีค่ามากขึ้น ดังนั้นเราต้องไม่ละเลยสิ่งที่เรารัก เช่นเดียวกับที่เจ้าชายน้อยตัดสินใจกลับไปหาดอกกุหลาบของเขา

องตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี เขียนเรื่องเจ้าชายน้อยในรูปแบบนิทานสำหรับเด็ก ทั้งๆ ที่เนื้อหาเป็นปรัชญาชีวิตอันลึกซึ้งเกินกว่าที่ผู้ใหญ่จะมองข้าม ทั้งนี้เพราะเขาให้เหตุผลว่า “วัยเด็ก เป็นวัยที่บริสุทธิ์ เป็นอาณาจักรแห่งความฝันของมนุษย์ และความฝันนั้นคือความมหัศจรรย์อย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยให้มนุษย์หลุดพ้นจากสภาพการณ์ที่บีบคั้นทรมานทรยศของชีวิต เป็นสถานที่ที่มนุษย์มีสิทธิสมบูรณ์โดยหาขอบเขตมิได้” (องตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก)

ประสบการณ์และเรื่องราวต่างๆ ที่พัดผ่านเข้ามาในชีวิตของนักเขียนนั้น ล้วนแต่เป็นวัตถุดิบสำคัญในการรังสรรค์ผลงานในแง่มุมใดมุมหนึ่งทั้งสิ้น ดังที่กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ในปี ค.ศ. 1982 จากวรรณกรรมยิ่งใหญ่ของโลกเรื่อง **One Hundred Years of**

Solitude หรือ **หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว** ได้กล่าวไว้ว่า “...สภาพแวดล้อมของละตินอเมริกา นำพิศวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบแคริบเบียน ผมมาจากโคลัมเบียซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแคริบเบียน เป็นสถานที่ที่มหัศจรรย์ยิ่ง ... บริเวณชายฝั่งเหลืออยู่ แต่พวกนอกกฎหมาย-นอกกฎหมายในความหมายที่ดี และพวกนักเดินร่ำ นักผจญภัย ผู้คนที่มีความร่ำรวย ประชาชนแถบชายฝั่งล้วนสืบสายเลือดมาจากโจรสลัดและนักค้าของเถื่อนผสมกับทาสผิวดำ การเติบโตในสภาพแวดล้อมเช่นนั้นเท่ากับได้วัตถุดิบที่น่าทึ่งสำหรับบทกวี” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: บทผนวก)

มาร์เกซจะถ่ายทอดภาพชีวิตที่เขาได้ผ่านพบออกมาในทางใดทางหนึ่งในงานเขียนของเขาเสมอ ดังจะเห็นได้ว่าช่วงวัยเยาว์ของเขานั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างสรรค์ผลงานในแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ (Magical Realism) ของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง **หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว** นี้ เขาได้กล่าวถึงวันเวลาเหล่านั้นไว้ว่า “ในแถบแคริบเบียน เรายังสามารถเชื่อทุกสิ่งทุกอย่างได้ เพราะเราได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากมาย ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อแบบคาทอลิก และความเชื่อของท้องถิ่นเราเอง ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ได้มอบจิตใจที่เปิดกว้างแก่เราในการมองสิ่งต่างๆ นอกเหนือไปจากความจริงที่เห็นได้ เมื่อเป็นเด็กและเติบโตมาในหมู่บ้านอราคาตาคาแถบแคริบเบียน ผมได้ฟังเรื่องน่าพิศวงของคนที่สามารถยับยั้งเก้าอี้ได้โดยเพียงแต่จ้องมองมัน มีผู้ชายในอราคาตาคาคนหนึ่งสามารถรักษาหัวของเขาจากโรคพยาธิ โดยยืนอยู่ข้างหน้าหัวเขาเพียงแต่ยืนอยู่ข้างหน้าหัวและพยาธิต่างๆ ก็จะเริ่มทยอยกันออกมาจากหัวหัว เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง เพราะครั้งหนึ่งผมเคยเห็นมากับตา” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: บทผนวก)

ภาพชีวิตในวัยเยาว์ของเขาที่หมู่บ้านอราคาตาคาปรากฏในงานเขียนอย่างน่าทึ่งดังเช่น บาทหลวง

นิคานอร์ ตัวละครในหนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว บาทหลวงผู้นี้สามารถแสดงปาฏิหาริย์ลอยตัวในอากาศได้ เช่นเดียวกับพระรูปหนึ่งในอราคาตาคา “ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนักบุญที่แท้ และผู้คนก็พูดกันว่าท่านสามารถลอยตัวขึ้นจากพื้นได้ทุกเมื่อที่ท่านยกถ้วยไวน์ที่ใช้ในพิธีมิสซาขึ้น...” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: บทผนวก) ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมนั้นมักจะแสดงตัวตนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งในชีวิตของผู้เขียนอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดที่มาร์เกซถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมเรื่อง หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว นี้มิใช่เพียงชีวิตและประสบการณ์ของเขา แต่เป็นชีวิตและประสบการณ์ของชาวละตินอเมริกาโดยรวม ดังจะเห็นได้ว่ามาร์เกซนำเสนอวรรณกรรมเรื่องนี้ในรูปแบบสัจนิยมมหัศจรรย์ (Magical Realism) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มักจะใช้สัญลักษณ์เป็นเครื่องแสดงออก โดยผสมผสานความเป็นจริง (Reality) กับจินตนาการในเชิงเหนือจริง (Surreality) เข้าด้วยกัน เพื่อถ่ายทอดสภาพสังคมละตินอเมริกา ซึ่ง สุชาติ สวัสดิ์ศรี ได้กล่าวถึงสภาพสังคมละตินอเมริกาไว้ว่า “ตกอยู่ในภาวะขัดแย้งระหว่าง ‘เก่า’ กับ ‘ใหม่’ หรือ ‘ประเพณีนิยม’ กับ ‘สมัยนิยม’ และ ‘ความเป็นจริง’ กับ ‘เรื่องเกินจริง’ ” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: เสมือนคำนำ)

ในวรรณกรรมเรื่อง หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว มาร์เกซใช้รูปแบบสัจนิยมมหัศจรรย์ (Magical Realism) สะท้อนภาพชีวิตของชาวละตินอเมริกา ผ่านการนำเสนอเรื่องราวของคนในตระกูล ‘บูเอนเดีย’ 6 ชั่วอายุคน โดยแสดงให้เห็นว่าวงจรชีวิตในรอบร้อยปีของคนเหล่านี้มิได้มีความแตกต่างใดๆ ระหว่างอดีตกับปัจจุบันเลย ดังที่ว่า

“ชะตากรรมของตัวละครล้วนมีความผูกพันทางเวลาซึ่งกันและกัน และติด ‘กับดัก’ ของความเฉื่อยเฉื่อย ความหลงใหลในไสยศาสตร์ที่มีคำบรรยาย น่าเชื่อถือ คำสั่งสอนทางศีลธรรมที่ได้ประโยชน์

สำหรับผู้รู้จักใช้ประโยชน์ รวมกระทั่งความเบื่อหน่ายของพวกเขาในเมืองเล็กๆ ที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากโลกแบบเก่ามาสู่โลกทางวัตถุใหม่ๆ และผู้คน ‘ตกปลัก’ อยู่ในชุมชนนั้นต่างมองเห็นว่าวันนี้มิได้แตกต่างไปจากเมื่อวาน และพรุ่งนี้ก็จะเหมือนๆ กับวันนี้ วงจรชีวิตในรอบ 100 ปี ของตัวละครในครอบครัวตระกูล ‘บูเอนเดีย’ ตลอดชั่ว 6 อายุคน จะเป็นเครื่องพิสูจน์ให้ผู้อ่านค่อยๆ รู้สึกถึง ‘ความโดดเดี่ยว’ ที่นำแปลกประหลาดเหล่านั้นอย่างไม่รู้สึกรู้สีกตัว และจะค่อยๆ รู้สึกเหมือนว่าวงจรดังกล่าว ‘ไม่ได้มีอะไรเกิดขึ้นเลย’ ในช่วงเวลา 100 ปี ที่ผ่านไป ” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: เสมือนคำนำ) ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า สภาพสังคมละตินอเมริกานั้นมิได้ก้าวไปข้างหน้าเลย

สุชาติ สวัสดิ์ศรี ได้กล่าวไว้ว่า นักเขียนชาวละตินอเมริกานิยมใช้รูปแบบสัจนิยมมหัศจรรย์ก็เพื่อ “หนีให้พ้นไปจากความปวดร้าวดังกล่าว” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: เสมือนคำนำ)

ในเรื่องหนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยวนี้มีรูปแบบสัจนิยมมหัศจรรย์ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนโดยตลอดทั้งเรื่อง จนผู้อ่านแทบจะแยกไม่ออกระหว่างโลกแห่งความจริงกับโลกเหนือจริง ยกตัวอย่างเช่น การที่บาทหลวงนิคานอร์สามารถลอยตัวบนอากาศได้ ปรากฏอยู่ในการดำเนินเรื่องประหนึ่งว่าเป็นเหตุการณ์สามัญที่เกิดขึ้นได้ในโลกแห่งความเป็นจริง

ลักษณะที่ความเป็นจริง (Reality) กับจินตนาการในเชิงเหนือจริง (Surreality) ทับซ้อนกันจนแยกไม่ออกนี้ ทำให้ผู้อ่านหลงลืมไปว่าในขณะที่เรื่องราวดำเนินไปนั้น เขาก็กำลังก้าวผ่านความปวดร้าวขมขื่นของผู้เขียนและชาวละตินอเมริกาทั้งปวง อันเป็นเอกลักษณ์ประการหนึ่งของวรรณกรรมละตินอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุชาติ สวัสดิ์ศรี ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เขียนใช้รูปแบบดังกล่าวเพื่อหลีกหนีจากความเจ็บปวดร้าวที่มีต่อสภาพสังคมของตน นั่นคือในอีกนัยหนึ่งรูปแบบในการนำเสนอวรรณกรรมนั้น

ก็อาจเป็นผลมาจากสภาพสังคมที่ผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งได้เช่นกัน

แม้แต่ มารีโอ บาร์กัส โยซา นักเขียนชาวละตินอเมริกาเองก็ยอมรับว่าอิทธิพลของสภาพสังคมละตินอเมริกานั้นส่งผลต่อการสร้างสรรค์วรรณกรรมในภูมิภาคนี้อย่างยิ่ง ดังที่ว่า “มันคงต้องเป็นสังคมที่ผู้กร่อน สังคมที่กำลังจะต้องเปลี่ยนไปแบบนี้เท่านั้นแหละครับ ถึงจะกระตุ้นให้เกิดงานเขียนแบบนี้ขึ้นมาได้ ... ไม่ใช่เรื่องบังเอิญที่นักเขียนละตินอเมริกันสามารถผลิตงานเขียนอันเต็มไปด้วยความเร้าร้อน มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเองออกมาได้ ... ไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงไปไหนเลย เพราะประวัติศาสตร์ทั้งหมดของพวกเราในละตินอเมริกาล้วนเป็นเรื่องของการเช่นฆ่าและการแปรเปลี่ยนที่โหดร้ายรุนแรง” (กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ, 2552: เสมือนคำนำ)

นั่นคือ มิใช่เพียงแต่ผู้เขียนจะนำชีวิตและประสบการณ์ของตนมาใช้ในงานเขียน แต่ชีวิตและประสบการณ์โดยรวมของคนในสังคมที่ผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งก็มักจะปรากฏอยู่ในงานเขียนเสมอ และยิ่งสภาพสังคมดังกล่าวนี้มีความบีบคั้นกดดันเท่าไร ผู้เขียนก็จะยิ่งนำเสนอผลงานได้สะท้อนใจมากเท่านั้น

วรรณกรรมเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่ว่าจะเป็น เฒ่าผจญทะเล (The Old Man And the Sea) โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล (Jonathan Livingston Seagull) หรือ เจ้าชายน้อย (Le Petit Prince) ก็ตาม ล้วนแล้วแต่นำเสนอแง่มุมอันงดงามของชีวิตในทางใดทางหนึ่งและประสบผลสำเร็จอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่วรรณกรรมเหล่านี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ได้รับการพิมพ์อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม งานเขียนที่ประสบผลสำเร็จนั้นมีเพียงแต่จะประสานความจริง ความดี และความงามมาบรรจบกันเป็นพลัง เพื่อสั่นคลอนจิตวิญญาณของ

ผู้อ่านเท่านั้น แต่นักเขียนอาจจะตีแผ่ด้านมืดในจิตใจของมนุษย์ เพื่อกระตุ้นสามัญสำนึกและจุดมโนธรรมในจิตใจของคนเราให้เกิดขึ้น ดังที่ ฟรานซ์ คาฟคา ได้กล่าวไว้ว่า “ผมคิดว่าเราควรที่จะอ่านก็แต่หนังสือที่แทงใจเราจนเป็นแผลลึก ... เราต้องอ่านหนังสือที่ทำให้รู้สึกเหมือนตกอยู่กลางมหันตภัยที่ทำให้เราเศร้าอย่างจับจิตจับใจ ราวคนที่รักยิ่งมาตายจากเหมือนถูกปล่อยทิ้งไว้กลางป่าเปลี่ยว หรือรู้สึกเหมือนว่ากำลังจะฆ่าตัวตาย หนังสือต้องเป็นเหมือนขวานที่มาระเห่นผ่าจามเปลือกน้ำแข็งซึ่งเกาะแน่นอยู่ในใจเรา” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: บทนำ)

นิยายเรื่อง **The Metamorphosis** หรือ กลายของ **ฟรานซ์ คาฟคา** ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในหนังสือดีแห่งศตวรรษที่ 20 (จากนวนิยายที่ได้รับการคัดสรรมาทั้งหมดเพียง 85 เรื่อง) ในทัศนะของคณะกรรมการของห้องสมุดประชาชนนิวยอร์กที่มีหนังสือกว่า 50 ล้านรายการ และห้องสมุดสาขาอีก 82 แห่งในสหรัฐอเมริกา (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: คำนำสำนักพิมพ์)

นวนิยายเรื่องนี้เล่าถึงชายผู้หนึ่งชื่อว่า เกรเกอร์ แซมซา เซลล์แมนขายผ้าผู้รับผิดชอบทุกคนในครอบครัวให้อยู่ดีกินดีมาโดยตลอด เขาตื่นขึ้นมาในเช้าวันหนึ่งแล้วพบว่าตนเองกลายเป็นแมลงยักษ์นับจากนั้นเขาก็สูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างทั้งหน้าที่การงานและครอบครัว ในตอนแรกยังไม่มีใครใจแข็งพอที่จะกำจัดเขาเพราะตระหนักว่า “...แม้จะอยู่ในสภาพที่น่ารังเกียจแต่ยดฉันนี่ เกรเกอร์ก็ยังเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว และไม่ควรจะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงศัตรู ตรงกันข้ามด้วยหน้าที่ของครอบครัวพวกเขาจะต้องกล้ำกลืนความขยะแขยงเอาไว้ และอดทนอดกลั้นให้ได้ ต้องอดทนเขาให้ได้” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: 83)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเขามีได้อยู่ในฐานะผู้ที่จุนเจือครอบครัว เขาก็มีสภาพที่เสื่อมโทรมและตกต่ำเฉกเช่นเดียวกับสภาพของห้องที่เขาอยู่ที่เกรอะไป

ด้วยฝุ่น “พอมือจะไธยจับนิดเดียว ฝุ่นก็จะฟุ้งขึ้นมา ตอนนี้เกรเกอร์จึงมีฝุ่นจับเชรอะไปทั้งตัว บนหลัง และลำตัวทั้งสองข้างก็มีเศษฝุ่น เศษผม และเศษอาหารนาขชนิดติดอยู่เหมือนขนให้เขาลากไปด้วย” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: 98)

เมื่อความอดทนมาถึงที่สุดน้องสาวของเขาก็พูดขึ้นว่า “เราจะปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปอีกไม่ได้แล้ว พ่อกับแม่อาจจะไม่รู้สึกละ แต่หนูรู้สึกละ หนูจะไม่มีวันเอ่ยชื่อพี่ชายหนูต่อหน้าเจ้าสัตว์ประหลาดตัวนี้ หนูขอพูดแค่ ว่า เราต้องกำจัดมันออกไป เราได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่คนเราจะทำได้ เพื่อดูแลและทนมัน หนูเชื่อว่าคงไม่มีใครมาตำหนิเราได้หรอกละ” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: 103-104) ด้วยเนื้อหาที่บีบคั้นอารมณ์และสามัญสำนึกของมนุษย์จนถึงที่สุดนี้ ทำให้ในขณะที่เราเห็นอกเห็นใจ เกรเกอร์ แซมซา เราก็คอดที่จะหวั่นไหวมิได้ว่า หากเราต้องประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับเขา เราจะสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างไปเช่นเดียวกันหรือไม่ และย้อนมาตั้งคำถามกับตนเองว่า ถ้าคนที่เรารักหรือคนใกล้ชิดเราเปลี่ยนแปลงไปเราจะปฏิบัติต่อเขาเช่นเดิมหรือเปล่า

ในอีกแง่มุมหนึ่ง ฟรานซ์ คาฟคา อาจจะสะท้อนความรู้สึกแปลกแยกและไม่ลงรอยกันระหว่างเขากับพ่อของเขาไว้ในเรื่องดังกล่าวก็เป็นได้ ฟรานซ์ คาฟคา เกิดในครอบครัวชนชั้นกลางชาวยิวผู้มีอันจะกิน พ่อของเขาเป็นเจ้าของธุรกิจขายส่งอุปกรณ์เครื่องแต่งกายชาย ที่สร้างฐานะขึ้นมาด้วยตนเอง และมีนิสัยชอบกดขี่ใช้อำนาจ ฟรานซ์ คาฟคา ดิ้นรนมาตลอดชีวิตเพื่อให้พ่อยอมรับเขา ความรู้สึกที่ตนเองไม่ดีพอสำหรับพ่อเป็นที่มาของงานเขียนหลายชิ้น และความรู้สึกดังกล่าวนี้ปรากฏเด่นชัดใน “Letter to His Father” ซึ่งคาฟคาเขียนขึ้น แต่ไม่เคยส่งไปให้พ่อ (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: บทผนวก)

ใน The Metamorphosis ภาพความขัดแย้งระหว่างเขากับพ่อปรากฏเด่นชัดในตอนที่มีสเตอร์แซมซาไล่ทำร้ายเกรเกอร์ในร่างแมลงยักษ์ ดังที่ว่า “... จะวิ่งต่อไปก็เปล่าประโยชน์แล้ว เพราะตอนนี้พ่อ

หันมาขว้างแสบเปี๊สใส่เขาแทน ... แสบเปี๊สลูกหนึ่ง ขว้างมาไม่แรงเท่าไร แฉลบผ่านหลังเกรเกอร์ไปอย่างหวุดหวิดฉิวเฉียด แต่อีกลูกที่ไล่หลังมาทันควันนั้นถูกที่กลางหลังของเกรเกอร์เข้าเต็มแรง จนฝังจมลงมาในเนื้อทั้งลูก” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: 81-82) อีกทั้งฟรานซ์ คาฟคา ยังสะท้อนความเจ็บปวดที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างเขากับพ่อไว้ในตอนที่ว่า “ด้วยบาดแผลฉกรรจ์ทำให้เกรเกอร์ต้องทรมาณอยู่เดือนกว่า และแสบเปี๊สลูกนั้นยังคงฝังลึกอยู่ในเนื้อที่หลังของเกรเกอร์ เป็นเสมือนเครื่องย้ำเตือนที่เด่นชัด เนื่องจากไม่มีใครกล้าพอจะเอามันออกไป” (ฟรานซ์ คาฟคา, 2544: 83) ซึ่งเมื่ออ่านครั้งใดก็อดคิดมิได้ว่า บาดแผลจากแสบเปี๊สลูกนั้นไม่ได้ฝังอยู่ที่หลังเกรเกอร์เท่านั้น แต่ยังฝังอยู่ในใจของ ฟรานซ์ คาฟคา อีกด้วย

วรรณกรรมเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ล้วนมีส่วนจรรโลงจิตใจผู้อ่านในทางใดทางหนึ่ง ไม่ต้องสงสัยว่า ถ้าคนจำนวนมากในสังคมชอบการอ่านวรรณกรรมประเภทนี้ สังคมเราจะดำเนินไปในทิศทางใด แต่การจะสร้างสรรค์ผลงานในระดับนี้ก็มิใช่เรื่องง่าย ดังที่เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้กล่าวไว้ว่า “ผมคงไม่ต้องพูดก็ได้ว่านักเขียนที่สร้างงานในแนวนี้และในคุณภาพระดับนี้คงต้องทำงานหนักมิใช่น้อย อันนี้ผมมิได้หมายถึงชั่วโมงทำงาน หมายถึงการเตรียมความพร้อมในการผลิตงาน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ตรงและการศึกษาค้นคว้า นักเขียนคนหนึ่งอาจจะต้องอ่านหนังสือมากกว่าที่เขาเขียนหลายเท่า และทุกครั้งที่เป็นไปได้ ควรมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นในชีวิตภาคปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งการแสดงความรู้สึกตอบโต้หน้าที่ยทางสังคม ตลอดจนการเดินทางไปดูโลกและพบปะผู้คน”

(เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, ปาฐกถา)

จากแนวคิดข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า เสกสรรค์ ประเสริฐกุล เชื่อมโยงงานเขียนของนักเขียนผู้ใดก็ย่อมเป็นผลมาจากประสบการณ์ในชีวิตของผู้คน

นอกจากผู้เขียนจะนำประสบการณ์ในชีวิตมาเขียนในงานเขียนของเขาตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แม้แต่ทัศนคติในการดำเนินชีวิตของนักเขียนก็มักปรากฏอยู่ในงานเขียนของเขาเสมอ ดังเช่นที่ อองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี ได้แสดงทัศนคติไว้ในเรื่อง เจ้าชายน้อย ผ่านคำพูดของสุนัขจิ้งจอกว่า “เธอต้องรับผิดชอบต่อทุกสิ่งที่เธอมีความสัมพันธ์ด้วย เธอต้องรับผิดชอบต่อดอกกุหลาบของเธอ...” (อองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี, 2546: 100) นั่นคือ ความรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆ ที่เรามีความสัมพันธ์ด้วย เป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างยิ่งต่อชีวิต เหมือนดังที่เจ้าชายน้อยต้องหวนกลับไปยังโลกของเขา ไปหาดอกกุหลาบของเขา

ทัศนคติดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่ อองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี ยึดถือเป็นทัศนคติในการดำเนินชีวิตของเขาเช่นกัน ดังที่เราจะเห็นได้ว่า หลังจากอองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรีประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติหน้าที่นักบิน ประกอบกับอายุมากขึ้นทำให้ได้รับอนุญาตทำหน้าที่นักบินน้อยลง แต่เขาก็อาสาออกบินอยู่เสมอ เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เขาถูกเกณฑ์ให้เป็นผู้ฝึกสอนเทคนิคการบิน แต่เขาก็พยายามวิ่งเต้นจนได้เข้าร่วมหน่วยบินลาดตระเวนหมู่ 2/33 และในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2487 เขาได้ออกบินลาดตระเวนเหนือดินแดนฝรั่งเศสแถบเมืองเกรอนอบลอะ โดยออกบินตั้งแต่เช้าจนบ่ายก็ยังไม่กลับมา ทุกคนตระหนักดีว่าในเวลานั้นน้ำมันต้องหมดแล้ว จึงสรุปว่าเครื่องบินของเขาจะต้องประสบอุบัติเหตุหรือไม่ก็ถูกเครื่องบินขับไล่ของเยอรมนียิงตก (อองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี, 2546: ภาคผนวก) เขาหายสาบสูญไปในระหว่างปฏิบัติการต่อต้านเพื่ออิสรภาพของฝรั่งเศส เป็นการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ เป็นการจากไปในฐานะวีรบุรุษ แต่เหนืออื่นใดเขาได้ใช้ชีวิตของตนเองอย่างเต็มที่ให้คนทั้งโลกได้รับรู้ว่า “เธอต้องรับผิดชอบต่อทุกสิ่งที่เธอมีความสัมพันธ์ด้วย เธอต้องรับผิดชอบต่อดอกกุหลาบของเธอ...” ด้วยความรับผิดชอบที่มีต่อหน้าที่จวบจนวาระ

สุดท้ายแห่งชีวิต

นั่นคือ นอกจากนักเขียนจะนำชีวิตและประสบการณ์ในชีวิตมาเขียนในงานเขียนของเขาแล้ว สิ่งที่ปรากฏในงานเขียนของเขายังรวมไปถึงทัศนคติในการดำเนินชีวิตของเขาอีกด้วย

บทสรุป

แต่ไม่ว่าคำตอบในใจของแต่ละคนต่อคำถามที่ว่างานเขียนนั้นเป็นเพียงมายาภาพที่ผู้เขียนรังสรรค์ขึ้นหรือเป็นภาพชีวิตที่ผู้เขียนร้อยเรียงเรื่องราวชีวิตของตนและผู้คนมากมายออกมาเป็นตัวอักษรก็ตาม ก็มิได้ลดทอนคุณค่าและความยิ่งใหญ่ของงานเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ. (2552). *หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว*. กรุงเทพฯ: สามัญชน.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. (2545). *อ่าน(ไม่)เอาเรื่อง*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- นพพร ประชากุล และชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. (2540). ทฤษฎีวรรณกรรม. *วารสารร่วมพฤษ*, 15 (2), 27-43.
- พิมาน แจ่มจรัส. (2546). “ปาป้า” เฮมิงเวย์ อหังการแห่ง ... *ชีวิตหัว*. ม.ป.ท.: โกสินทร์.
- ฟรานซ์ คาฟคา. (2544). *กลาย*. กรุงเทพฯ: แพรว.
- ริชาร์ด บาค. (2546). *โจนาทาน ลิฟวิงสตัน นางนวล*. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2540). *เส้นทางนักประพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สามัญชน.
- _____. *ปาฐกถาเนื่องในวันนักเขียน หัวข้อ “การเขียนหนังสือในฐานะการแสดงออกทางจิตวิญญาณ” ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2553*.
- อองตวน เดอ แชนเตก-ซูเปรี. (2546). *เจ้าชายน้อย*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- เออร์เนสต์ เฮมิงเวย์. (2543). *เฝ้าผจญทะเล*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสรรค์บุ๊ค.

Ms. Nanthida Jongmeesuk received her Master of Arts and Bachelor's degree in Thai from Thammasat University. According to her main interesting is Thai Literature and Folklore. She is currently Lecturer in Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management.